

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres referanse

Vår referanse
11/00514-2

Dato
30.09.2011

HØRINGSSVAR FRA FOVEDR. BARNETS TALSPERSON I FYLKESNEMNDSAKER.

Høring – Forslag til revidert forskrift om barnets talsperson i saker som skal behandles i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker

Fellesorganisasjonen (FO) organiserer 26 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere. Mange av disse jobber innen barnevernet, eller tjenester som barnevernet samarbeider med.

FO støtter hovedintensjonen med forslaget til revidert forskrift om barnets talsperson. Vi vil her komme med noen kommentarer og innspill til forslagene som departementet fremmer.

Grunnlaget for revidering og videreutvikling av ordningen

FO vurderer det som nødvendig med ny kunnskap på området, og ordningen bør gjennomgås av en uavhengig part når revideringen av forskriften trer i kraft. En slik gjennomgang må fokusere på barns opplevelse av å ha en talsperson, samt ha fokus på hvilke hensyn fylkesnemnda tar til barnets synspunkter. I høringsnotatet henvises det til en rapport som er 13 år gammel, og dette gir ikke et godt nok grunnlag for kunnskap om ordningen.

Barnets rett til egen talsperson i fylkesnemndsaker

I høringsnotatets punkt 3.2 konkluderer departementet med at fylkesnemndsleder kan oppnevne egen talsperson for barn over sju år, samt for yngre barn dersom de er i stand til å danne seg egne synspunkter. I punkt 3.3 sier departementet at det først og fremst skal oppnevnes talsperson i saker som gjelder mer alvorlige inngrep, og at det skal være opp til fylkesnemndsleder å avgjøre om et barn blir tilbudt en talsperson. Dessuten at en talsperson ikke vil bli oppnevnt dersom det oppnevnes en sakkyndig til å formidle barnets syn.

FO mener at alle barn har rett til en talsperson dersom barnet selv ønsker det. Uansett hvordan fylkesnemndslederen opplever sakens alvorlighetsgrad, mener FO at departementet skal videreføre praksisen fra de fylkesnemndene som har benyttet talspersonordningene i alle saker. FO mener derfor at barnet alltid skal få tilbud om en talsperson, men at barnet kan

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
23 06 11 70

Telefaks:
23 06 11 14

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

takke nei dersom det ikke ønskes det. I saker der fylkesnemnda oppnevner sakkyndig bør barnet også få tilbud om talsperson. Som departementet selv skriver har en talsperson og sakkyndig to forskjellige roller, hvor sakkyndig også skal gi sin egen vurdering av saken. Et av argumentene for at en talsperson ikke skal gi sin selvstendige mening om saken er en bekymring om at barn ikke vil føle seg trygg på at deres mening er den som vil fremkomme, og at barnet dermed hindres i å uttale seg på et fritt grunnlag. FO mener at denne problemstillingen også kan overføres i forhold til sakkyndigrollen. Det bør derfor ikke være en automatikk i at fylkesnemndsleder lar være å oppnevne en talsperson i saker hvor det oppnevnes sakkyndig. Valget om å ikke oppnevne en talsperson må være gjenstand for en helt konkret og individuell vurdering i hver enkelt sak. Imidlertid kan fylkesnemndsleder helt unntaksvis, i saker hvor det er helt tydelig at barnet har fått formidle sine synspunkt, eller hvor det er åpenbart at barnet ikke kan uttale seg, unnlate å tilby barnet en talsperson.

Barn har krav på å få vite hvorfor beslutninger blir tatt. Dette gjelder både her og nå, og dersom de senere i livet har behov for å finne ut hvorfor en avgjørelse ble tatt. Barn som får hjelp fra barnevernet har sjelden den samme saksbehandleren over lang tid, saksmappen blir derfor stedet de kan lete for å finne forklaringer og begrunnelser for valg som er tatt i løpet av livet deres. Det er derfor svært viktig at avgjørelsen om å ikke oppnevne talsperson begrunnes skriftlig, og at begrunnelsen sendes den kommunale barneverntjenesten for å legges i barnets saksmappe. Dette må nedfelles i forskriften.

Profesjonalitet og kompetanse

Departementet uttrykker i høringsnotatets punkt 3.4 at det ikke ønskes en profesjonalisering av talspersonrollen ut fra en begrunnelse om at talspersonen kan stå i fare for å påta seg sakkyndigrollen. Videre at talspersonen skal være en person med praktisk erfaring fra arbeid med barn. Dessuten at listen over talspersoner skal inneholde personer med arbeidserfaring fra ulike aldersgrupper, samt personer med ulik kulturell bakgrunn. I tillegg fremkommer det at talspersonene ikke lenger skal ytre egen mening(jf. punkt 3.5), og at rollen som talsperson derfor avviker fra sakkyndigrollen. Dette er bakgrunnen for at departementet mener det ikke er nødvendig med en nærmere spesifisering av kravene til talspersonene utover at de skal ha erfaring fra å snakke med barn. I tillegg uttaler departementet, under punkt 3.11, at de skal vurdere å oppdatere informasjonsmateriell, og om det skal etableres en mer systematisk opplæring i talspersonordningen.

FO ønsker for det første å understreke at profesjonalisering av talspersonrollen ikke handler om å ha eller innta en sakkyndigrolle. Profesjonalisering av talspersonrollen betyr at man har et fåtall personer som stadig utvikler sin kompetanse på å snakke med barn som skal ha sin sak opp i fylkesnemnda. Det er allment kjent at for å bli god på noe trenger man å utføre oppgaven jevnlig, slik vil det også være for talspersonene. Barn som har en sak som skal opp i fylkesnemnda er i en sårbar og spesiell situasjon, og de trenger derfor godt skolerte talspersoner. Både med tanke på grunnkompetansen de tar med seg inn i rollen som talsperson, men også hvordan de videreutvikler en særlig kompetanse i sitt arbeid som talsperson.

Departementet skriver at erfaring i å snakke med barn er eneste kriterie for kompetanse hos talspersonene som er nødvendig å spesifisere i forskriften. Talspersonens oppgave er å samtale med barn, som ofte er i en krevende og utfordrende livssituasjon, for å videreformidle deres syn på saken. Dette er ingen enkel oppgave. FO mener derfor at det i forskriften skal

stadfestes som hovedregel at talspersonene må en barnefaglig grunnkompetanse, både gjennom utdanning og gjennom arbeidserfaring. Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere innehar blant annet slik kompetanse. Videre er det av stor betydning at listen med talspersoner gjenspeiler befolkningssmassen, ikke bare kulturelt, men også i forhold til språk. Dessuten er det svært viktig å være oppmerksom på at barn som er to-språklig kan ha behov for tilbud om tolk. Det må av den grunn legges til rette for at alle barn kan få uttrykke seg på det språket de mestrer best, slik at de opplever å få uttrykt seg på en god måte.

Å sikre at man har kompetente talspersoner må være et høyt prioritert mål for departementet. FO mener at departementet må satse systematisk på opplæring av talspersoner knyttet til denne spesifikke rollen. Det bør lages en opplæringsplan for talspersoner som både inneholder informasjonsmaterieell, kursing og jevnlig veiledning. Opplæringsplanen må fokusere på hvordan få til gode og ivaretagende barnesamtaler. Dessuten hvordan man på en god måte formidler barnets mening både muntlig og skriftlig. Talspersonordningen må kvalitetssikres på en slik måte at det ikke er tvil om at sårbare barn blir godt ivare tatt.

Skriftlig rapport

Departementet ber i punkt 3.8 om anbefalinger i forhold til om talspersonens uttalelse skal skriftliggjøres eller ikke. FO mener at uttalelsen talspersonen kommer med skal skrives ned i et dokument som både fremlegges fylkesnemnd, og som sendes den kommunale barneverntjenesten for å legges i saksmappen til barnet. I tillegg kan talspersonen fremføre barnets uttalelse muntlig for fylkesnemnda. Bakgrunnen for at FO mener at uttalelsen skal skriftliggjøres er som tidligere nevnt at barn har krav på å få vite hvorfor beslutninger er blitt tatt, også i ettertid. Talspersonen uttaler seg på vegne av et barn, og det er derfor viktig at barn senere kan se hva talspersonen har sagt på deres vegne. I tillegg kan en slik skriftlig rapport brukes i samtale med barnet hvor talspersonen går gjennom uttalelsen og forsikrer seg om at den har forstått barnet riktig. En slik gjennomgang kan samtidig åpne opp for at barnet kan komme med utfyllende opplysninger om det er ønskelig. FO mener at en skriftlig rapportering av barnets mening er en viktig måte å kvalitetssikre det arbeidet talspersonen gjør.

Barneomsorgsattest

Under punkt 4 tar departementet opp behovet for politiattest for talspersoner i fylkesnemnda. FO er klar over at det den første september i år ble innført barneomsorgsattester for personer som skal ansettes i barnevernet, eller som skal ha oppgaver som innebærer direkte kontakt med barn og unge i barnevernet. Det er imidlertid ikke spesifisert i barnevernlovens § 6 -10 at det er et krav til talspersoner om politi- eller barneomsorgsattest. Ut fra ordlyden i barnevernlovens § 6 – 10 oppfatter heller ikke FO at paragrafen kan brukes til å hjemle et krav om politi- eller barneomsorgsattest for talspersoner. Det er derfor av stor betydning at dette kommer inn i lovverket. I tillegg mener FO at det er ønskelig at det også tydeliggjøres ved å fremkomme i forskriften at barnets talsperson i fylkesnemnda omfattes av kravet om barneomsorgsattest.

Forskriften

FO sine kommentarer vil medføre endringer i enkelte av paragrafene i departementets forslag til revidert forskrift. Vi vil under derfor komme med forslag til endringer.

§ 1

Fylkesnemndas leder kan oppnevne egen talsperson for barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter i saker som skal behandles for nemnda. Ønsker ikke barnet å ha egen talsperson, skal dette være avgjørende.

Endres til (endring i uthevet kursiv):

Fylkesnemndas leder **skal tilby en egen talsperson til** barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter i saker som skal behandles for nemnda. Ønsker ikke barnet å ha egen talsperson, skal dette være avgjørende.

Dersom det ikke blir oppnevnt en egen talsperson for barnet skal dette nedfelles i en skriftlig begrunnelse som sendes den gjeldende kommunale barneverntjeneste.

§ 3

Fylkesnemndas leder skal utarbeide en liste over et utvalg personer som har erfaring fra arbeid med barn, og som er villig til å påta seg oppdrag som talsperson.

Talspersonen skal velges ut fra utvalget på denne listen. I særlige tilfeller kan det likevel oppnevnes en person som ikke står på listen, dersom barnet har et særlig tillitsforhold til vedkommende.

Endres til (endring i uthevet kursiv):

Fylkesnemndas leder skal utarbeide en liste over et utvalg personer som har **barnefaglig utdanning, samt** erfaring fra arbeid med barn, og som er villig til å påta seg oppdrag som talsperson.

Talspersonen skal velges ut fra utvalget på denne listen. I særlige tilfeller kan det likevel oppnevnes en person som ikke står på listen, dersom barnet har et særlig tillitsforhold til vedkommende.

§ 5

Talspersonen skal etter samtale med barnet videreformidle barnets synspunkter og mening i saken. Samtalen med barnet skal tilrettelegges for etter barnets alder og modenhet.

Talspersonen skal forsikre seg om at barnet forstår hva ordningen innebærer og om barnet fortsatt ønsker å uttale seg gjennom en talsperson. Barnet kan når som helst ombestemme seg om hvorvidt det ønsker å benytte seg av talspersonordningen.

Endres til (endring i uthevet kursiv):

Talspersonen skal etter samtale med barnet videreformidle barnets synspunkter og mening i saken. **Talspersonen skal nedfelle barnets uttalelse i en skriftlig rapport som legges frem for barnet, før den fremlegges fylkesnemnda og sendes den gjeldende kommunale barneverntjeneste.**

Samtalen med barnet skal tilrettelegges for etter barnets alder og modenhet.

Talspersonen skal forsikre seg om at barnet forstår hva ordningen innebærer og om barnet fortsatt ønsker å uttale seg gjennom en talsperson. Barnet kan når som helst ombestemme seg om hvorvidt det ønsker å benytte seg av talspersonordningen.

Lykke til med det videre arbeidet.

Mvh.

Rigmor Hogstad
Forbundsleder

sign
Tonje Wejden
Fagkonsulent